

G Å V O B R E V.

Som ett uttryck för känslan av tacksamhet och av samhörighet med min hemsocken, Ovikén, och min hembygd i övrigt överlämnar jag Nils Waldemar Gardham härmed till en Stiftelse, som skall benämnas "Landsprosten Erik Anderssons Minnesfond", såsom gåva följande egendom:

- 100 st aktier i Svenska Aeroplan Aktiebolaget,
 - 110 Aktiebolaget Bofors,
 - 40 Aktiebolaget Electrolux Ser. B,
 - 50 Aktiebolaget Svenska Järnvägsverkstäderna,
 - 200 Aktiebolaget Volvo och
- 5.000 kronor kontant.

Fondens syfteskall vara att dels stödja arbetet i Ovikéns Kyrkokör och Ovikéns Manskör på sätt angives i Bilaga A till detta gåvobrev, dels främja forskning i Ovikéns sockens äldre historia fram till freden i Brömsebro år 1645 och de andra forskningsuppgifter, vilka angivas i Bilaga B. Erik Andersson var som kyrkoherde bosatt i Ovikén. Till det dåtida, regala Ovikéns pastorat hörde, förutom moderförsamlingen, även Myssjö och Berg samt kapellförsamlingarna Klövsjö och Rätan, vartill Gustaf Wasa år 1532 av kunglig ynnest lade Hackås socken; gränserna för hans prosteri voro desamma som provinsen Jämtlands på den tiden. Erik Anderssons dödsdag är icke känd, men han anses ha avlidit under förra hälften av år 1563; 400-årsminnet därav infaller sålunda under 1963.

Fondens årliga avkastning blir till att börja med c:a 3.000 kronor. Bidrag till den sångliga verksamheten avses, om så ifrågasättes, kunna utgå första gången år 1964. Bidraget tillhandahålles genom Kyrkorådets i Ovikéns församling försorg (Bilaga A). Återstoden av den behållna avkastningen fonderas på sätt i Bilaga C angives. När tillräckliga medel till forskning enligt Bilagorna B och C blivit tillgängliga, disponeras de för stipendium /stipendier/ till försigkomna studerande vid universitet eller högskola, vilka för sin vidare utbildning äro intresserade av att arbeta med någon uppgift, fallande inom förenämnda forskningsområde. Denna forskning skall planläggas, ledas och övervakas av särskild inspektor, utsedd av Historisk - filosofiska sektionen vid Uppsala Universitet.

Stiftelsens angelägenheter handhavas av en styrelse. Denna styrelse utgöres av Styrelsen för Jämtlands läns Sparbank. Revision verkställles av bankens revisorer. Om förvaltningen i övrigt har lämnats närmare föreskrifter i Bilaga C.

Röstvårdskurs.

För utövare av sång är någon form av röstskolning önskvärd för att icke säga angelägen. Under år 1962 har här i länet ett antal röstvårdskurser hållits, bland annat i Oviken. Dessa kurser omfattade i regel 10 timmar, fördelade på 2 - 3 dagar. Ersättningen i ett för allt till kursledaren för kursen i Oviken utgjorde 350 kronor. Kursledaren uppgav, att körerna lämpligen borde genomgå en sådan kurs vartannat år. En kurs för Ovikens Kyrkokör - medlemmar av Ovikens Manskör skola äga lika rätt att däri deltaga - synes sålunda för närvarande kräva ett belopp å 350 kronor, vilket emellertid må kunna höjas i den mån kursledaren - för en kurs om 10 timmar - betingar sig större ersättning och Stiftelsens styrelse prövar fondens avkastning kunna bära utgiften ifråga eller större delen därav, utan att fondens uppgift i övrigt eftersättes. Bidraget avses, såsom i gåvobrevet framhålles, kunna tagas i anspråk första gången år 1964 och därefter stå till förfogande under tvåårsperiod, som omfattar ett udda och det följande jämna årtalet. För sådan period beräknat anslag, som därunder icke tagits i anspråk, tillföres fondens kontantdel.

Som villkor för bidragets åtnjutande torde böra sättas, att kyrkokören icke har möjlighet att erhålla erforderligt belopp från annat håll - statligt, kommunalt eller enskilt - och att kyrkokören varit i oavbruten, hävdvunnen verksamhet under åtminstone ett halvår vid tidpunkten för kursens avhållande. /Motiv: En kör bör vid sådan kurs början redan vara "sammansjungen". När så är förhållandet, kan kursledaren genast bilda sig en uppfattning om körens sångliga "nivå" och om, var och huru undervisning och övning skall sättas in. Att efter avbrott i körarbetet - under månader, kanske år - inleda en ny verksamhetsperiod med en röstvårdskurs ger icke en kör det fulla utbytet av kursen. Förklaring: Uttrycket "stå till förfogande under tvåårsperiod" skall tolkas så, att kurs må avhållas under det tidigare året av perioden eller under det senare beroende på, när kursledare är att tillgå./

När kyrkokören har preliminärt avtal med kursledare om tid för röstvårdskurs och önskar begagna sig av nu ifrågavarande bidrag, meddelar kören detta till kyrkorådet, som skriftligen därom underrättar Stiftelsens styrelse, vitsordar förutnämnd verksamhet från körens sida och behovet av bidrag, uppgiver tid och plats för kursen jämte kursledarens namn och adress samt begär att få beviljat bidrag sig tillsänt. Snarast efter det kursen hållits, lämnar kyrkorådet styrelsen underrättelse härom, åtföljd av kursledarens kvitto å mottaget belopp; detta sistnämnda i anledning av fonden årligen berörande revision.

Därest bankens styrelse på grund av lagstiftning eller av annan anledning skulle anse sig förhindrad att handhava förvaltningen av fonden, skall det ankomma på tillsynsmyndigheten att utse annat lämpligt förvaltningsorgan.

Stiftelsen skall stå under tillsyn av länsstyrelsen i Jämtlands län i enlighet med gällande bestämmelser om tillsyn av stiftelser.

Därest i framtiden genom ändrade förhållanden förutsättningar icke längre skulle föreligga att uppfylla gåvovillkoren, skall tillsynsmyndigheten efter samråd med Uppsala Universitet äga förordna, att fondens avkastning skall användas för annat ändamål, som dock så nära som möjligt bör ansluta sig till donationens syfte.

Tidigare av mig utfärdad donationsbrev för bildandet av nu ifrågakvarande fond annulleras. Anledningen härtill framgår av Bilaga D.

Östersund den 14 december 1962.

W. Gardham

Att f.d. lappfogden Nils Waldemar Gardham egenhändigt undertecknat förestående gåvobrev intyga:

Sven Eriksson
Länsassessor

Sven Wikander
Häradsskrivare

Rätt avskrivet betygar:

Dagmy Skindberg

S. Nilsson

Forskning.

Huvuddelen av fondens avkastning är i främsta rummet avsedd att komma till användning för forskning i Ovikens sockens äldre historia fram till freden i Brömsebro år 1645, därefter i för Storsjöbygden gemensamma frågor av mera betydande intresse, avseende nämnda tid, och sist i landskapet Jämtlands historia överhuvud under detta tidsskede - ställning, tillstånd, näringar, förhållanden beträffande provinsen som enhet.

Vad arkiven i Köpenhamn, Oslo, Trondheim och Stockholm kunna gömma av detaljer om personer och förhållanden i Oviken under denna månghundraåriga tidrymd kan komma i dagen endast genom att urkunderna bli föremål för genomgång i detta syfte. Genomarbetning av ett eller annat ämne kanske icke ger så mycket av varken person- eller ortnamn, men när den föres fram genom många växlingsrika förhållanden och samlas till en helhet, bör resultatet ändå bli intressant. Det var väl icke mycket annorlunda i Oviken under denna svunna tid än i åtskilliga andra västjämtna socknar, men för en landsbo i gemen - och det är dem, jag i första hand tänker på - gör det sig icke alldeles självt att sluta från det hela till delen. Kan man hos denne räkna med något intresse för historia, så blir det nog historia om hans hembygd eller den bygd, med vars förhållanden han är mest förtrogen. Om man då vid skildringens början anknyter till något lokalt eller om möjligt redan allmänt känt, förmodas läsaren rätt snart komma att känna samband med de gångna släkten, vars verk han för vidare.

Vid sidan av historia, politisk och ekonomisk, borde oviksbon också få läsa om de väldiga krafter, som en gång danade bygdens konturer, om härledning av sockennamnet och av mindre vanliga bynamn, om gamla vägar, om minnesmärken såsom kyrkan, Koborgshus, lämningar av skans vid kyrkskolan, om kyrka och prästerskap, om lag och rätt, om förvaltning och skatter, om näringar, om jordfrågor: ägoområden, skattemil, avradsmil, avradsländ, konungens allmänning m.m.m.m.

I Oviken, en utpräglad jordbruksbygd, är snart blott jordens brukare kvar. Vid valet av ämnen för forskning torde detta förhållande åtminstone i början kanske böra beaktas. I tider av fred, mekaniserat jordbruk, goda kommunikationer, många bildningstillfällen, ordnad folkförsörjning, socialvård och dylikt bör det för läsaren bli tillfälle till jämförelser, när han, så att säga på nära håll, får se huru de hade det förr, vilka stundom enorma svårigheter de hade att bemästra för att kunna leva och överleva.

Någon samlad, avslutad skildring av socknen under denna äldre tid avses icke, ehuru en gruppering av forskningsuppgifterna så, att resultatens samman-

förande till en enhet underlättas, icke alldeles bör lämnas ur räkningen. Man får taga ett ämne först, ett annat sedan, allt efter som intresserade forskare anmäla sig. Såväl med hänsyn härtill som till att avkastningen från fonden är ringa, blir det ett arbete på lång sikt. I förverkligandet av mitt uppslag ingår tanken på unga, försigkomna studerande vid universitet och högskolor, vilka för sin vidare utbildning välja att arbeta på uppgifterna ifråga. Medel från fonden avses endast för forskning, inbegripet utskrift i nödigt antal exemplar av forskningsresultatet för deposition å härvarande landsarkiv och länsbibliotek.

Denna forskning skall planläggas, ledas och övervakas av särskild inspektor, utsedd av Historisk - filosofiska sektionen.

Fond och förvaltning.

Fonden. Fonden utgöres till att börja med av i gåvobrevet förtecknade 500 st aktier med ett börsvärde av cirka 60.000 kronor och kontant 5.000 kronor.

Fondens kontantdel insättes å högsta räntebärande räkning i Jämtlands läns Sparbank. Denna del av fonden är blygsam såväl i och för sig som i jämförelse med aktiedelen. En någorlunda väl tilltagen kontantdel är dock från flera synpunkter sett nödvändig - den representerar den enda praktiska nytta, som Stiftelsestyrelsen i egenskap av styrelse också för Jämtlands läns Sparbank kan ha av att förvalta fonden. Men framför allt kan kontantdelen komma att bli liksom ett rörelsekapital för styrelsen, när det är fråga om utbetalningar, som härflyta ur fondens uppgifter, eller när det gäller utgifter för tillgodoseende av fondens egna intressen. Huru stor i förhållande härtill kontantdelen bör vara är en avvägningsfråga, som kanske först efter några års verksamhet kan besvaras. Med säkerhet torde dock denna kontantdels belopp behöva höjas i samma mån som penningvärdet sjunker. Om kontantdelen tillåtes bli alltför stor, torde fonden komma att i visst avseende försvagas, nämligen såväl beträffande möjligheten att tillväxa och samtidigt bevara sitt realvärde som ifråga om att lämna högsta möjliga avkastning.

Användning. Fondens huvuduppgift är, såsom av Bilaga B framgår, att främja forskning uti i första hand Ovikens sockens äldre historia fram till freden i Brömsebro år 1645. Forskningsuppgiften är omfattande. Såväl med hänsyn härtill som till att tillgången på medel för ändamålet är liten, blir arbetets utsträckning i tid betydande.

När Stiftelsens styrelse anser, att fonden kan avvara 5 å 6.000 kronor eller mera, meddelar den därom Historisk - filosofiska sektionen vid Uppsala Universitet. Denna sektion meddelar närmare bestämmelser om ledigförklarande av stipendiet och utseende av stipendiat.

Förvaltning. Fonden förvaltas av Stiftelsens styrelse, som tillika är styrelse för Jämtlands läns Sparbank. Då fonden har sin kontantdel i denna bank, nämligen som insättare, ansvarar banken för denna del av fonden beträffande förlust genom brand, stöld eller förskingring. Stiftelsens styrelse äger i sin tur att på eget ansvar uppdraga åt Sparbankernas Bank Aktiebolag eller annan institution att handhava och bevaka fondens aktier och värdehandlingar.

Bidrag till röstvårdskurs tillställes Ovikens församlings kyrkoråd, som med kvitto från kursledaren redovisar utbetalt belopp /Bilaga A/.

En av styrelsens första arbetsuppgifter torde bli att med behållna av-

kastningen under 7 - 8 år framåt bygga upp en kontantdel å till att börja med c:a 20.000 kronor. Först därefter synas medel kunna bli tillgängliga att disponeras för forskning. Denna uppbyggnadstid kan bli väsentligt kortare, därest fonden under tiden tillföres kontanta belopp eller aktier som gåva, avsedd att förstärka avkastningen från kontantdelen, så att ett årligt belopp å c:a 3.000 kronor kan börja uppsamlas.

Det skall ingå i förvaltningen att söka främja fondens bärkraft och tillväxt. Därvid kan, när fondens kontanta del gör sådant möjligt, ifrågakomma omplacering utav visst slag av aktier i andra börsnoterade, svenska aktier med måhända lägre effektiv ränta men med betydande andel i realvärden, eller i värdebeständiga obligationer, om sådana i framtiden bliva en verklighet. Det bör eftersträvas att fonden bevarar sitt realvärde. Kontantdelens uppbyggnad och uppgift att kunna vara ett slags rörelsekapital har ovan berörts. Vid tillgodoseende av fondens egna intressen kan förekomma t.ex. nyteckning av aktier på grund av det tidigare aktieinnehavet, köp av någon mindre post annat "papper" eller av teckningsrätter.

Fondens
räken-
skaper.

Fondens räkenskaper avslutas per kalenderår och revideras av Jämtlands läns Sparbanks revisorer. Styrelsen upprättar räkenskapsredogörelse i 4 ex., varav länsstyrelsen, Uppsala Universitet och Ovikens kyrkas arkiv tillställas ett exemplar vardera och ett behålles av styrelsen.